

Mottagare
Regionstyrelsen

Remiss av Produktivitetskommissionens delbetänkande Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29) och slutbetänkande Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96)

Förslag till beslut

- Regionstyrelsen beslutar att inlämna upprättat förslag till Finansdepartementet.

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen har mottagit remiss av betänkandet SOU 2025:96 - Fler möjligheter till ökat välbefinnande. Remissvar ska lämnas senast den 4 februari 2026.

Remissvaret har tagits fram i samarbete mellan regionstyrelseförvaltningen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Region Gotland välkomnar Produktivitetskommissionens ambition att stärka Sveriges långsiktiga produktivitet och konkurrenskraft. Regionen tillstyrker flera förslag inom digitalisering, AI, regelförenkling, statsbidragshantering och åtgärder för att stärka kompetensförsörjning. Samtidigt konstaterar Region Gotland att Gotlands och ö-lägets strukturella skillnader inte har beaktats i betänkandet och anser att de förslag som tas vidare från Produktivitetskommissionen måste göras med en territoriell/geografisk säkring. Region Gotland lyfter även och hänvisar till det svar regionen skickat till SVESAM-utredningen samt till den kommande publikationen från OECD "Island Economies – Building Resilient, Innovative and Connected Island Regions" som kommer i februari.

Remissvaret betonar därför att reformer behöver utformas med hänsyn till geografiska och strukturella förutsättningar, ö-läget, demografi, begränsade pendlingsmöjligheter, höga krav på beredskap och resiliens och begränsade möjligheter att samarbeta över kommun- och regiongränser.

Ärendebeskrivning

I april 2023 fick Produktivitetskommissionen i uppdrag av regeringen att analysera utvecklingen av produktivitet och konkurrenskraft i Sverige och lämna förslag på reformer som kan bidra till ett långsiktigt hållbart ökat välbefinnande. Inom ramen för uppdraget har kommissionen överlämnat

delbetänkandet *Goda möjligheter till ökat välbefinnande* och slutbetänkandet *Fler möjligheter till ökat välbefinnande*, vilka nu har remitterats till bland annat Region Gotland. Betänkandena (ca 650 sidor vardera) innehåller ett stort antal bedömningar och förslag som berör statens styrning, regelverk och ansvar inom områden som forskning, innovation, digitalisering, artificiell intelligens, arbetsmarknad och kompetensförsörjning, klimat- och industripolitik, kommunsektorns finansiering och hälso- och sjukvård. Flera av förslagen har direkt eller indirekt betydelse för regionernas långsiktiga planeringsförutsättningar, förutsättningar för regional utveckling och möjligheterna att bedriva effektiva och robusta verksamheter. Se bilaga 1 och 2 för betänkandenas förslag och bedömningar i sammanfattning. Region Gotland yttrar sig om de delar av Produktivitetskommissionens slut- och delbetänkande som anses vara mest angelägna för Gotlands utveckling.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens anser att betänkandet innehåller flera väl avvägda bedömningar och förslag som kan bidra till ökad produktivitet och stärkt konkurrenskraft. Samtidigt har Gotlands unika förutsättningar inte beaktats i betänkandet. Det är angeläget att reformer och styrmodeller utformas med tillräcklig flexibilitet för att kunna tillämpas i regioner med olika territoriella och strukturella förutsättningar

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att kommissionens förslag inom forskning och innovation behöver kompletteras med ett geografiskt perspektiv och resurser för ökade territoriella samarbeten mellan fler aktörer. Region Gotland tillstyrker inriktningen mot kvalitet och resultat, men föreslår att resultatbaserad medelstillelning kompletteras med en geografisk faktor. Förvaltningen bedömer vidare att förslaget om att etablera mindre forskningsinstitut ger möjlighet till regional förankring och föreslår att ett institut provas på Gotland med inriktning mot forskning med dubbla användningsområden.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer vidare att förslagen inom digitalisering och artificiell intelligens är av särskild strategisk betydelse för Region Gotland. Förvaltningen instämmer i behovet av gemensamma nationella lösningar, tydligare regelverk och stärkt kompetens. Samtidigt föreslår förvaltningen att digitalisering och AI bör beaktas som en integrerad del av samhällets samlade beredskap, då robust digital infrastruktur är en grundförutsättning för samhällsviktig verksamhet i ett ö-läge. Inom detta område föreslås även Gotland bli pilot-region inom ett flertal områden.

Regionstyrelse förvaltningen ställer sig positiva till de flesta bedömningar och förslag kopplade till arbetsmarknad och kompetensförsörjning men är noga med att lyfta ö-perspektivets utmaningar i yttrandet. Förvaltningen ställer sig tveksamma till förslaget om att inrätta en ny nationell yrkesutbildning på gymnasial nivå med lägre studietakt och sänkta behörighetskrav. Tveksamheten avser främst likvärdighet, utbildningens kvalitet och konsekvenserna för en redan utsatt elevgrupp. Samtidigt finns det delar som bedöms ha potential att

bidra positivt till elevers motivation och måluppfyllelse förutsatt att rätt stöd och resurser säkerställs.

Regionstyrelseförvaltningen instämmer i vikten av goda, samhällsekonomiskt ändamålsenliga ramvillkor för en hållbar klimatomställning. Förvaltningen påpekar att högre bensin- och dieselskatter ökar incitamentet att minska användningen av fossila bränslen, men efterlyser fler kostnadseffektiva styrmedel och framhåller även vikten av stöd till utveckling av klimatförbättrad betong, med hänsyn till Gotlands stora cementindustri. Förvaltningen motsätter sig däremot att Sveriges klimatmål helt harmoniseras med EU:s, då olika regioner har olika förutsättningar. Sänkta ambitioner vore fel väg då klimatpolitik visat sig driva innovation.

Regionstyrelseförvaltningen delar kommitténs bedömning att nuvarande ordning för finansiering av stadsbidrag bidrar till otydlighet och oförutsägbarhet. På betänkandes förslag angående en statlig garantimodell föreslår regionstyrelseförvaltningen i stället en indexering av de generella statsbidragen framåt för att inte riskera en urholkning. Samtidigt framhåller förvaltningen att en garantimodell är en bättre modell än nuvarande system.

Regionstyrelseförvaltningen, tillsammans med Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, tillstyrker i huvudsak kommissionens inriktning mot stärkt primärvård, ökad prevention, digitalisering och utfasning av lågvårdevård. Förvaltningarna föreslår att 1100 listade patienter är ett bättre mått för stärkt primärvård än förslaget om antal utfärdade specialistbevis. Förvaltningarna bedömer att vissa förslag inte är ändamålsenliga för Region Gotland, särskilt förslag som innebär statlig inblandning i regionernas ersättningssystem då det bedöms innebära ett intrång i det kommunala självstyret. Förvaltningarna avstryker förslag om remisskrav på akuta sjukhusbesök då det skulle riskera att försämra tillgänglighet och effektivitet för sjukvården på Gotland.

Regionstyrelseförvaltningen välkomnar bedömningar och förslag kopplade till regelförenklingar i delbetänkandet. Förvaltningen lyfter att Gotlands natur och kulturarv med många olika riksintressen skapar målkonflikter som riskerar att bromsa produktivitet.

Regionstyrelseförvaltningen instämmer i att det krävs ett samlat omtag för att förbättra funktionerna i bostadsmarknaden, men påpekar att Gotland har stora variationer i förutsättningar för byggande av nyproduktion, liksom många andra regioner i Sverige, varför det är önskvärt att man också ser över förbättrade förutsättningar för byggande på landsbygden.

Förslag om förtydligande av ansvarsfördelningen mellan region och Länsstyrelse är bra. Region Gotland har ett gott och nära samarbete med Länsstyrelsen i Gotlands län. Men förvaltningen instämmer i bilden av att länsstyrelsernas förutsättningar att verka i sin främjande och utvecklande roll

utöver myndighetsrollen behöver stärkas. Däremot anser förvaltningen inte att det regionala utvecklingsuppdraget flyttas tillbaka till Länsstyrelserna.

Avseende transportinfrastruktur lyfter regionstyrelseförvaltningen att färjetrafiken till och från Gotland är en strukturell förutsättning för produktivitet och regional utveckling. Färjetrafiken till och från Gotland måste ses som en del i den nationella infrastrukturen och i nationell plan hanteras i linje med övriga insatser för att stärka Sveriges infrastruktur

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att Regionstyrelsen godkänner yttrandet.

Beslutsunderlag

Remiss. Finansdepartementet inkom 2025-10-21

Yttrande daterad 2026-02-04

Bilaga 1 Sammanfattning av förslag och bedömningar i slutbetänkandet SOU 2025 96

Bilaga 2 Sammanfattning av förslag och bedömningar i delbetänkandet SOU 2024 29

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-01-07

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Regionstyrelseförvaltningen avdelning Regional utveckling

Regionstyrelseförvaltningen avdelning Ekonomi

Finansdepartementet